

Beoordeling asielaanvragen van Irakese vreemdelingen

Tussentijds Bericht Vreemdelingencirculaire (TBV 2001/17)

Aan:

– de Korpschefs Politieregio's
– de Staf van de Koninklijke
Marechaussee

i.a.a.:

– de Procureurs-Generaal

Onderdeel: Directie Beleid

Datum: 12 juli 2001

Ons kenmerk: 5106653/01/IND

Code: TBV 2001/17

Juridische achtergrond:

Vreemdelingenwet

*Geldig van/tot: 12 juli 2001 tot 12 juli
2002*

*Onderwerp: Beoordeling van asielaan-
vragen van personen van Iraakse natio-
naliteit*

Inleiding

Hieronder treft u aan het hoofdstuk betreffende de beoordeling van asielaanvragen van personen van Iraakse nationaliteit. De aanleiding en achtergrond van deze wijziging zijn in de tekst opgenomen.

Algemene uitgangspunten

Hieronder wordt voor asielzoekers afkomstig uit Irak aangegeven welke bevolkingsgroepen extra aandacht vragen, bijvoorbeeld omdat zij een verhoogd risico lopen. Ook worden indicaties gegeven voor het verlenen van een verblijfsvergunning asieli. Deze indicaties zijn géén criteria: het enkele behoren tot de desbetreffende categorie impliceert niet dat per definitie statusverlening moet plaatsvinden.

Onderstaand hoofdstuk van de Vc 2000 over het landgebonden asieli beleid vormt een uitwerking van het algemene asieli beleid zoals dat in de Vreemdelingencirculaire is geformuleerd en kan derhalve niet als een uitzondering op het algemeen beleid worden geïnterpreteerd, tenzij zulks expliciet is vermeld.

Voor de beoordeling of een asieli-zoeker in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asieli wordt in de eerste plaats verwezen naar C1/3, Vc 2000. Voorts wordt met nadruk gewezen op de contra-indicaties die zijn geformuleerd in C1/5.13 Vc 2000.

Dit TBV is tevens ter vervanging van IND-werkinstructie 188.

Wijziging C8

De tekst van C8/Irak van de Vc 2000 komt als volgt te luiden:

Beoordeling van asielaanvragen van personen van Iraakse nationaliteit

1. Datum

Deze versie van dit hoofdstuk is vastgesteld op 12 juli 2001.

2. Geldigheid

Het beleid is in werking getreden op 1 juni 2001.

3. Achtergrond

Op 9 en 11 april 2001 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken een ambtsbericht uitgebracht over de situatie in Centraal- respectievelijk Noord-Irak. Met Centraal-Irak wordt bedoeld het deel van Irak dat onder controle staat van de regering zetelend te Bagdad. Hieronder valt ook het gebied ten zuiden van de 33e breedtegraad, dat weliswaar een no-fly-zone is, maar waar de regering nog steeds de macht heeft. Met Noord-Irak wordt het deel van Irak bedoeld dat onder controle staat van de Koerdische partijen in het noorden van het land. Op 1 juni 2001 heeft de Staatssecretaris van Justitie een brief gezonden aan de voorzitter van de Tweede Kamer waarin, mede op basis van de notitie over het beleid van categoriale bescherming van diezelfde datum, het beleid inzake Irak nogmaals wordt gemotiveerd.

Dit hoofdstuk bevat de uitvoeringsconsequenties van het door de Staatssecretaris vastgestelde beleid.

4. Algemene uitgangspunten

4.1 Noord-Irak

Uit de informatie vermeld in het ambtsbericht van 11 april 2001 blijkt dat Noord-Irak nog immer is onttrokken aan het centrale gezag in Bagdad. De algemene veiligheidssituatie in Noord-Irak is stabiel. Er zijn grote groepen ontheemden in Noord-Irak. Slechts een klein gedeelte van deze ontheemden kan zelfstandig rondkomen. De meeste ontheemden zijn aangewezen op ondersteuning door lokale autoriteiten, NGO's en VN-organisaties. De voedselvoorziening is mede dankzij de programma's en projecten van VN-organisaties en NGO's ook voor ontheemden voldoende te noemen. Het World Food Program meldde medio februari 2001 dat 'every single citizen in Kurdistan received his adequate share of food under the program'. Tevens is de situatie met betrekking tot huisvesting, mede gezien het beschikbaar komen van de gelden van het 'Olie-voorvoedsel'-programma, aanzienlijk verbeterd. Er zijn in Noord-Irak thans nog nauwelijks ontheemden die in tenten zijn ondergebracht. Toegang tot gezondheidszorg is in toenemende mate beschikbaar, waarbij de meeste medicijnen kosteloos beschikbaar zijn voor ontheemden. Gezien de situatie in Noord-Irak kunnen afgewezen asielizoekers uit Noord-Irak terugkeren naar Noord-Irak.

4.2 Centraal-Irak

De inhoud van de ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken zou mogelijk tot de conclusie kunnen leiden dat de in Centraal-Irak voorkomende uitzonderlijke mate van willekeur van de mensenrechtenschendingen en de mate waarin deze schendingen voorkomen een beleid van categoriale bescherming indiceren. Echter, terugkeer naar Noord-Irak van afgewezen asielizoekers afkomstig uit Centraal-Irak is, gezien de situatie in Noord-Irak niet van een bijzondere hardheid. Derhalve concludeert de Staatssecretaris van Justitie, in de brief aan de voorzitter van de Tweede

Kamer van 1 juni 2001, dat Noord-Irak als verblijfsalternatief voor afgevoerde asielzoekers uit Centraal-Irak geldt. Het al dan niet aanwezig zijn van familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden of bijvoorbeeld het feit dat men nooit in het betreffende gebied heeft verbleven, is hierbij niet van belang. Het feit dat de vreemdeling in het gebied waar een verblijfsalternatief geldt in een sociaal-economisch mogelijk minder rooskleurige situatie komt te verkeren dan in het gebied waar hij oorspronkelijk vandaan komt, is evenmin relevant.

5. Indicaties voor verlening van een verblijfsvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a of b, Vreemdelingenwet (risicogroepen)

Om voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vw in aanmerking te komen, dient betrokkene aannemelijk te maken, dat met betrekking tot hem persoonlijk feiten en omstandigheden bestaan op grond waarvan vrees voor vervolging in vluchtelingrechtelijke zin gerechtvaardigd is. Een beroep op de algemene situatie in Irak is derhalve niet voldoende om voor vluchtelingenstatus in aanmerking te komen.

5.1 Gedeserteerde officieren uit het Centraal-Iraakse leger

Bij asielaanvragen van gedeserteerde officieren uit het Centraal-Iraakse leger boven de rang van kapitein dient uitvoerig tijdens het nader gehoor doorgevraagd te worden over de reden van de desertie.

In het geval er sprake is van desertie op grond van een van de redenen als genoemd in C1/4.2.12 kan betrokkene in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Daartoe dient betrokkene wel duidelijke, consistente en geloofwaardige verklaringen af te leggen over hoe de diepgewortelde politieke overtuiging / het gewetensconflict (plotseling) is ontstaan, nu hij toch kennelijk in een hoge rang als officier deel uitmaakte van het leger en daarmee een trouw aanhanger van het Baath-regime moet zijn geweest. Een gedeserteerde officier boven de rang van kapitein op wie de gronden voor vervolging van het Vluchtelingenverdrag niet van toepassing zijn, kan, indien hij daaromtrent geloof-

waardige verklaringen aflegt, in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet. (Zie voor meer informatie paragraaf 3.4.3 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

In gevallen van officieren uit het Iraakse leger boven de rang van kapitein dient contact opgenomen te worden met de unit 1F van de Regionale Directie Zuid-West om te bezien of artikel 1F Vluchtelingenverdrag van toepassing is.

5.2 Vooraanstaande leden van de oppositie tegen het regime van Saddam Hoessein

Degenen die zich in Centraal- en Noord-Irak profileren als vooraanstaande leden van de oppositie tegen het regime van Saddam Hoessein, en die daarom te vrezen hebben van de Centraal-Iraakse autoriteiten, kunnen in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. (Zie voor meer informatie paragraaf 3.4.5 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

Onderzoek bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, door tussenkomst van de Landdesk van de Gemeenschappelijke Kennisgroep, naar (vooraanstaande) leden van oppositiepartijen is in principe mogelijk.

5.3 Intellectuelen en journalisten uit Noord-Irak die zich onafhankelijk opstellen en kritiek uitoefenen op de de facto overheid

Intellectuelen en journalisten uit Noord-Irak, die zich onafhankelijk opstellen en kritiek uitoefenen op beide partijen van de de facto Noord-Iraakse overheid, en die daarom te vrezen hebben van de de facto Noord-Iraakse autoriteiten, kunnen in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Enkel een onafhankelijke houding innemen is onvoldoende. Er bestaat immers in Noord-Irak een veelheid aan politieke partijen, die tevens de gelegenheid hebben zich te uiten in eigen media. Er is evenwel een grens aan hetgeen in de openbaarheid gebracht kan worden; het ter discussie stellen van de leidende rol van de Koerdistaanse Democratische Partij (KDP) in KDP-

gebied en de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) in PUK-gebied vormt een overschrijding van die grens. Indien niet aannemelijk is dat betrokkene ten opzichte van beide partijen een afwijzende positie heeft ingenomen, kan ervan worden uitgegaan dat betrokkene een vluchtalternatief heeft in het gebied van de 'andere' partij, tenzij door betrokkene aannemelijk is gemaakt dat zulks niet het geval is. (Zie voor meer informatie paragraaf 3.4.4 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

Onderzoek bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, door tussenkomst van de Landdesk van de Gemeenschappelijke Kennisgroep, naar publieke uitingen van intellectuelen en journalisten is in principe mogelijk.

5.4 Vervolging door fundamentalistische moslimgroeperingen in Noord-Irak

Het ambtsbericht geeft aan dat incidenten, die in het verleden als gevolg van moslim-fundamentalisme plaatsvonden, meestal aanslagen op locaties waren en niet gericht op personen waren. Daarbij vermeldt het ambtsbericht dat de islamitische partijen in het algemeen, onder druk van de KDP en de PUK, hun achterban onder controle houden. Zo heeft de PUK door dreiging met vergeldingsmaatregelen tegen moslimextremisten de rust in het door haar gecontroleerde gebied grotendeels kunnen handhaven. Indien betrokkene vervolging vreest door fundamentalistische moslimgroeperingen in Noord-Irak kunnen de de facto Noord-Iraakse autoriteiten hiertegen bescherming bieden. (Zie voor meer informatie paragraaf 2.4.3 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

Als betrokkene desondanks gegronde vrees voor vervolging door een fundamentalistische moslimgroepering aannemelijk maakt, waartegen de de facto Noord-Iraakse autoriteiten niet bereid zijn bescherming te bieden, kan hij in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, Vreemdelingenwet. Indien vervolging wordt gevreesd van een fundamentalistische moslimgroepering die slechts aanwezig is in één van de twee door KDP en PUK gecontroleerde gebieden, kan ervan worden uitgegaan dat betrokkene een vluchtalternatief heeft

in het gebied van de 'andere' partij, tenzij door betrokkene aannemelijk is gemaakt dat zulks niet het geval is. Het ministerie van Buitenlandse Zaken kan incidenten die hebben plaatsgevonden onderzoeken. Zie hiervoor paragraaf 7.3.

5.5 Vrouwen uit Noord-Irak die stellen te vrezen voor eerwraak

Vrouwen uit Noord-Irak die aannemelijk hebben gemaakt ten gevolge van een conflict in de clansfeer gegronde vrees te hebben voor eerwraak en geen afdoende bescherming van de de facto Noord-Iraakse autoriteiten kunnen inroepen, komen, behoudens contra-indicaties, in aanmerking voor een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet. (Zie voor meer informatie paragraaf 3.4.7 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

5.6 Personen uit Noord-Irak die stellen te vrezen voor intertribale problemen

Personen uit Noord-Irak die stellen te vrezen voor bloedwraak of vergelijkbare intertribale problemen van een andere familie, clan of stam worden geacht bescherming te kunnen krijgen binnen de eigen familie, clan of stam. Ook kunnen de KDP en de PUK bescherming bieden en bemiddelen bij het conflict. Indien betrokkene aannemelijk heeft gemaakt dat hij deze bescherming niet kan krijgen, kan een verblijfsvergunning asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder b, Vreemdelingenwet worden verleend. Het ministerie van Buitenlandse Zaken kan, in het geval betrokkene voldoende gedetailleerde verklaringen omtrent het conflict heeft afgelegd, in een aantal gevallen posities van bepaalde stammen en clans, alsmede incidenten onderzoeken. Zie hiervoor paragraaf 7.3. (Zie voor meer informatie paragraaf 2.4.1 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

6. Bijzondere aandachtspunten

6.1 Misdrijven als bedoeld in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag

Bijzondere aandacht dient geschonken te worden aan personen die zich schuldig hebben gemaakt aan misdrijven als bedoeld in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag. Hierbij moet in eerste instantie gedacht worden aan

leden van de Iraakse inlichtingen- en veiligheidsdiensten, hogergeplaatste personen in het Iraakse militaire apparaat (waaronder de gewone strijdkrachten, de Republikeinse Garde en de Fedayeen Saddam) en de Koerdische veiligheidsdiensten en militaire apparaat (waaronder de Asayish, de KDP- en PUK veiligheidsdiensten Rekkhistini Taybeti respectievelijk Dezgay Zanyari en ook de zogenoemde 'Jash') Tevens dient aandacht te worden besteed aan personen die gewerkt hebben in of voor de militaire industrie en daarbij (in)direct betrokken zijn geweest bij mensenrechtenschendingen (in het bijzonder indien zij in verband kunnen worden gebracht met de productie of het gebruik van nucleaire, biologische of chemische wapens). Daarnaast kan ook gedacht worden aan pesh merga's, militairen, Baath-functionarissen, personen die aanwezig waren bij de shi'itische opstand, lijfwachten en politiefunctionarissen, indien in het dossier aanknopingspunten te vinden zijn (verantwoordelijkheid) voor misdrijven als bedoeld in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag. Bij het horen van personen die bovengenoemde functies hebben bekleed dient doorgevraagd te worden over de functie, de activiteiten en mogelijke betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen.

Indien er aanwijzingen zijn dat artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag van toepassing is, dient conform C3/10.14 contact te worden opgenomen met de unit 1F van de Regionale Directie Zuid-West.

6.2 Vlucht- en vestigingssalternatief

Asielzoekers uit Centraal-Irak die aannemelijk hebben gemaakt gegronde redenen te hebben te vrezen voor vervolging of een reëel risico te lopen om te worden onderworpen aan onmenselijke behandeling worden geacht een vlucht- of vestigingssalternatief te hebben in Noord-Irak indien zij in Noord-Irak beschikken over familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden en niet behoren tot de hierboven genoemde risicogroepen. Individueel aangevoerde feiten en omstandigheden kunnen evenwel altijd aanleiding geven tot de conclusie dat een individuele asielzoeker desondanks geen vlucht- of vestigingssalternatief wordt geacht te hebben. Van belang is dat de asielzoeker niet

in een situatie komt te verkeren die voor hem aanleiding geeft terug te moeten keren naar Centraal-Irak, het gebied waar hij te vrezen heeft voor vervolging.

Gemeenschapsbanden in Noord-Irak, zoals hierboven genoemd, worden aanwezig geacht indien een asielzoeker om redenen van etniciteit, geloofsovertuiging of anderszins aansluiting kan vinden bij een bestaande gemeenschap in Noord-Irak (hierbij is geen vereiste dat de asielzoeker volledig door de gemeenschap zal worden opgenomen) en daardoor in Noord-Irak niet in een situatie komt te verkeren die voor de asielzoeker aanleiding geeft terug te moeten keren naar Centraal-Irak. De positie die de gemeenschap inneemt in Noord-Irak speelt hierbij een rol. De omvang van de gemeenschap is niet van doorslaggevende aard.

6.3 Traumatabeleid

Het algemene beleid, zoals weergegeven in paragraaf C1/4.4 is van toepassing. Voor het overige zijn er met betrekking tot asielzoekers afkomstig uit Irak geen bijzonderheden.

6.4 Opvangmogelijkheden minderjarigen en bijzonderheden met betrekking tot het beleid inzake alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Zie C2/7 en C5/24. Het normale beleid is van toepassing. Op grond van de op dit moment beschikbare informatie kan geen rekening worden gehouden met welzijnsinstellingen die opvang aan minderjarigen in Noord-Irak zouden kunnen bieden. Wel hebben Iraakse minderjarigen in de regel opvang bij bijvoorbeeld familie. Hiertoe dienen tijdens het gehoor gedetailleerde gegevens worden verstrekt met betrekking tot de woonplaats, van familie en de laatste woonplaats van betrokkene. Hierbij dient tevens aangegeven te worden of deze plaatsen in Noord-Irak liggen en in welke provincie de plaatsen liggen. Deze gegevens dient betrokkene, indien daartoe in staat, zelf te schetsen en/of op te schrijven in de door hem beheerste taal. Informatievragen hierover kunnen worden gesteld aan de Landendesk van de Gemeenschappelijke Kennisgroep. Onderzoek naar opvang van minderjarigen door familie in Noord-Irak is beperkt mogelijk. Hiertoe kan rechtstreeks contact worden opgenomen

met het ministerie van Buitenlandse Zaken waarbij naast de gedetailleerde gegevens ook een pasfoto van betrokkene meegezonden dient te worden.

6.5 Driejarenbeleid

Het algemene beleid, zoals weergegeven in paragraaf C2/9 is van toepassing. De eventuele periode dat betrokkene in het bezit is geweest van een voorwaardelijke vergunning tot verblijf, verleend onder de oude Vreemdelingenwet, telt in dit verband niet mee voor de bepaling van het relevant tijdsverloop. Voor het overige zijn er met betrekking tot asielzoekers afkomstig uit Irak geen bijzonderheden.

7. Procedurele aspecten

7.1 Algemeen

Gelet op de mogelijkheid dat niet uit Irak afkomstige personen zich voordoen als Iraakse asielzoekers, dienen ter verificatie in het gehoor algemene vragen gesteld te worden over Irak en de reisroute. Bij de beoordeling van de aanvraag dient onderzocht te worden of betrokkene ook daadwerkelijk uit Irak afkomstig is. Ook de verzamelde gegevens met betrekking tot de reisroute dienen op geloofwaardigheid te worden getoetst.

7.2 Taalanalyse

Als op basis van beschikbare informatie twijfel omtrent de herkomst bestaat, maar de herkomstcheck geen uitsluitend heeft gegeven, kan het instrument van de taalanalyse worden gebruikt. Dit geldt ook als later in de procedure twijfel omtrent de herkomst ontstaat. De taalanalyse kan dienen als een instrument voor zowel bepaling als verificatie van de herkomst.

In het bijzonder kan bij Iraakse asielzoekers die stellen van Armeense afkomst te zijn gedacht worden aan het instrument van taalanalyse. Iraakse Armenen afkomstig uit het Koerdische taalgebied in Irak spreken naast het Westarmeens over het algemeen Koerdisch (Badini). Iraakse Armenen afkomstig uit het Arabische

taalgebied in Irak spreken naast het Westarmeens ook (Iraaks) Arabisch. Indien betrokkene stelt Iraaks Armeens te zijn en uitsluitend (Oost- of West-)Armeens spreekt of het Koerdisch respectievelijk (Iraaks) Arabisch nauwelijks beheerst, is taalanalyse geïndiceerd. In twijfelgevallen is overleg met Bureau Taalanalyse mogelijk. De uiteindelijke beslissing om tot uitvoering van een taalanalyse over te gaan in deze gevallen is gebonden aan bepaalde voorwaarden die door het Bureau Taalanalyse worden ingevuld.

7.3 Onderzoek bij het ministerie van Buitenlandse Zaken

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft aangegeven in beginsel onderzoek met betrekking tot Irak te kunnen verrichten. Voor nadere informatie over de hiertoe voor te leggen vragen aan de Landendesk van de Gemeenschappelijke Kennisgroep en/of het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt verwezen naar werkinstructie 221.

Met betrekking tot onderzoek naar de authenticiteit van documenten wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Noord-Irak, waarin staat vermeld dat vrijwel alle mogelijke authentieke en vervalste documenten in omloop zijn en dat authentiek ogende documenten geen zekerheid kunnen geven over de identiteit van de houder. Aan de andere kant geldt dat als personen een niet-authentiek document gebruiken, dat niet hoeft te betekenen dat de identiteit van de houder niet zou kloppen met gegevens in de documenten. Aan documenten kan derhalve geen zelfstandige waarde worden toegekend. (Zie voor meer informatie paragraaf 3.3.4.3 van het algemeen ambtsbericht Noord-Irak.)

8. Terugkeer en uitzetting

8.1 Categoriale bescherming

Voor Irak geldt geen beleid van categoriale bescherming. Asielzoekers uit Irak komen derhalve niet in aanmerking voor een verblijfsvergunning

asiel op grond van artikel 29, eerste lid, onder d, Vreemdelingenwet. Zie C1/4.5.

8.2 Besluit- en vertrekmoratorium

Ten aanzien van asielzoekers uit Irak is geen besluit genomen in de zin van artikel 43 dan wel 45, vierde lid, Vreemdelingenwet.

8.3 Praktische aspecten terugkeer

Naar Noord-Irak kan worden teruggekeerd.

Voor de terugkeer naar Noord-Irak kan door bepaalde categorieën Iraakse asielzoekers naast een aanvraag voor een bijdrage uit het Terugkeerprogramma ook een aanvraag ingediend worden voor een herintegratiebijdrage (REAN+). Beide programma's worden uitgevoerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM).

Vooralsnog is er geen sprake van gedwongen terugkeer.

Met betrekking tot opheffing van uitstel van vertrek dat in een aantal individuele zaken is verleend die ahangig waren bij de rechtbank wordt verwezen naar werkinstructie 242.

Tot slot

Bovenstaand hoofdstuk zal zo spoedig mogelijk in een aanvulling op de Vreemdelingencirculaire worden verwerkt.

*De Staatssecretaris van Justitie,
namens de Staatssecretaris,
het Hoofd van de Immigratie-
en Naturalisatiedienst,
H.W.M. Schoof.*